

dømme er Frihedens og Fredens Opretholder og Børge. Behøver jeg at sige, hvor Forandringen i Styrelsen siden Grundlovens Indførelse ligger? Den gjennebrændte Forandring er den, at i Stedet for den uansvarlige Konges Styrelse er der traadt en ansvarlig Regjering. Visstelig var ogsaa Cnevoldskongen ansvarlig for Gud og sin Samvittighed, og efter sin Død hjemfaldt han til Historiens Dom. Den Konstitutionelle Konge er lige saa uansvarlig som Cnevoldskongen for mennekelige Domstole; men Grundloven vil, at han styrer med Ministre, som han frit vælger, og mod disse Ministre kan Ansvar gjøres gjældende for Rigsretten, hvis Dom kan paafaldes af Folkethinget, og — hvad jeg tror Mange glemme, thi det er en Giendommelighed i den danske Forfatning — ogsaa af Kongen, som, lad mig minde derom i Forbigaaende, ogsaa har Indflydelse paa Landsthingets Dømmelse og paa Rigsrettens Dømmelse. Altsaa, mine Herrer, Loven, grundlagt gennem Dverenskomst mellem Kongens Regjering og de ved Grundloven indstiftede repræsentative Forsamlinger, Lovens Herredømme, hævdet ved Ministrenes Ansvarlighed for Rigsretten, en selvstændig Regjering, en fritvalgt Representation, selvstændige Domstole, det er Grundlovens Kjerne, og ville De med eet Ord vide, hvilken Forderung Grundloven herefter stiller til Alle, som skulle arbejde under den, saa er det givet allerede ved den Maade, hvorpaa Grundloven er bleven til. Ligesom Grundloven er bleven til ved en Dverenskomst mellem Kongen og Rigsforsamlingen efter forudgaaende fri Forhandling, saaledes er Grundlovens heretter i Grundloven, som i alle konstitutionelle Forfatninger, Dverenskomst efter fri Forhandling, men sandelig ikke Negtelse af Finantsloven efter forudgaaet Beslutning udenfor Thinget.

Hvorfor, mine Herrer, ville De nu altsaa forlade dette Grundlag for hele vort offentlige Liv: Forhandling som det, der fører til Dverenskomst? Ja, jeg veed intet andet Svar at give end det, som jeg jo gjentagne Gange har hørt: Situationen er bleven utaalelig. Er det ikke det Svar, man faar, naar man spørger, hvorfor De nu optræde paa den Maade, som vi Alle kjende? Altsaa „Situationen“, mine Herrer, „er bleven utaalelig.“ Ja, jeg kunde dertil sige, at dersom virkelig Ministrene ikke finde Situationen utaalelig, saa tror jeg, sandt at sige, ikke, at de cerede Medlemmer have nogen sær Adkomst til at finde det. Jeg skal imidlertid ikke nærmere dvæle ved denne Betragtning, uagtet den efter min Dverbevisning ubetinget holder Stik; jeg skal holde mig blot til, hvad De sige, at Situationen er bleven Dem utaalelig. Mit Svar herpaa, mine Herrer, er, at de selv have gjort Dem Situationen utaalelig ved at opstille Forderungen, som ikke kunne gennemføres. Et andet Udtryk for den samme Paastand er jo det, at Alting staar stille. De cerede Herrer maa bekjende, at jeg ikke

gaar af Veien for de Udtryk, hvormed De betegne deres Tanke. Jeg vil nu dertil sige, mine Herrer, for det Første, at der er en uhyre Overdriivelse i denne Paastand. Jeg kan jo ikke tale om, hvorledes denne Rigsdagsamling vilde blive, naar den ikke fik en brat Afbrydelse; jeg maa jo tale om de nærmest foregaaende Rigsdagsamlinger, og der vil jeg da ganske naturlig nærmest tale om det, som vedkommer mig selv. Der kan naturligvis stilles forskjellige Forderungen; man kan forlange overmaade Meget; men jeg tror, at den Minister maatte være usjofom, som ikke vilde paaffjønne den Understøttelse, som jeg for min Del har havt i Rigsdagen til at gennemføre forskjellige Love i de tre sidste Rigsdagsamlinger. Jeg stiller i det Mindste ikke saa store Forderungen, at jeg skulde klage for mit Vedkommende over Udbyttet af disse Rigsdagsamlinger; thi vel har jeg jo ogsaa her hørt, at der ikke er andre Love bleve vedtagne end Finantsloven, nogle Lønningslove og nogle Kontorholbslove, men der hører uregelmæssig en meget kort Eufommelse til at gøre en saadan Paastand. Jeg erindrer i det Mindste for mit Vedkommende dog nogle andre Love. Jeg bevarer i taknemlig Erindring for Gjemmel Mindet om Gjenneførelsen af den islandske Forfatningslov. Derved blev en vanskelig Sag ført til et Resultat for den danske Rigsdags Vedkommende, et Resultat, om hvilket jeg har været overbevist, at det, lidt tidligere eller lidt sildigere, ogsaa vilde bære Frugt paa Island. Jeg har aldrig drifvet mig til at have nogen Forventning om, hvor hurtig det vilde ske, men jeg har ikke havt Tvivl om, at det vilde ske. Jeg bevarer fremdeles i taknemlig Erindring Mindet om den Maade, hvorpaa det næsten over min Forventning lykkedes i en Rigsdagsamling at gennemføre en saa vigtig og omfattende Lov som Konkursloven; det var ikke muligt uden en virksom og kraftig Understøttelse ogsaa i dette Thing. Jeg bevarer fremdeles i taknemlig Erindring Mindet om den Understøttelse, hvorved det lykkedes mig i sidste Rigsdagsamling at gennemføre Myntreformen. Nuvel, mine Herrer, De kunne sige, at jeg er for usjofom, jeg har jo hørt sige, at der overhovedet slet intet er sket i de sidste 25 Aar. Med dem, der have den Mening, har jeg intet Ord at slette. Men ogsaa fra Andre lyder der Klage, at Alting nu staar stille. Det er umuligt her at gaa ind paa alle de Betragtninger, som her kunne frembyde sig. Lad mig sige en Ting: Dersom De forlange af Ministeriet, at deri skal sidde et Gent, som ved sin overlegne Mandsmagt er i Stand til at overvinde enhver som helst Modstand, og til, paa ethvert som helst Omraade med eet Slag at gennemføre de mest indgribende Reforme — ja, mine Herrer, en saadan Forderung falder der Ingen af os ind at gjøre Paastand paa eller endogsaa blot at have den fjerneste Tanke om at kunne fyldestgøre. Men tillad mig at sige: Gentier sødes ikke hver Dag,